

Gierzwaluwenonderzoek in Noordwijk

Antje Ehrenburg

In Noordwijk wordt al jaren onderzoek gedaan naar Gierzwaluwen. Een uitnodiging om op 1 juli te komen kijken bij het ringen van Gierzwaluwen liet ik dan ook niet aan me voorbijgaan. Het werd een leerzame en gezellige avond.

Hein Verkade woont al zijn hele leven in Noordwijk en is al jaren bezeten van Gierzwaluwen. Achttien jaar geleden is hij begonnen met het inventariseren van de oude dorpskern van Noordwijk, eerst alleen, later met andere vogelaars uit Noordwijk, allen lid van de Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk. Inmiddels hebben ze het hele dorp in kaart gebracht en herhalen dit elke vijf jaar. Hieruit blijkt dat sommige nestplaatsen (meestal onder dakpannen of boeidelen) al jaren bezet zijn. Een oude mevrouw die al sinds 1947 in hetzelfde huis woont wist de Noordwijkse tellers te vertellen dat zolang zij daar woont daar jaarlijks Gierzwaluwen broeden, dus al meer dan 60 jaar! Dit is dus kennelijk een hele goede plek, maar het zijn natuurlijk opeenvolgende paartjes, want een Gierzwaluw wordt niet ouder dan een jaar of achttien. Uit de inventarisaties bleek ook dat andere plaatsen niet permanent bewoond zijn en dus in sommige jaren onbezet blijven. Ook is er een verschuiving te zien van de oude dorpskern richting nieuwere wijken. Wie meer hierover wil lezen kan het beste de Gierzwaluw-special van de Strandloper raadplegen, het verenigingsorgaan van de Noordwijkse natuur- en vogelclub.

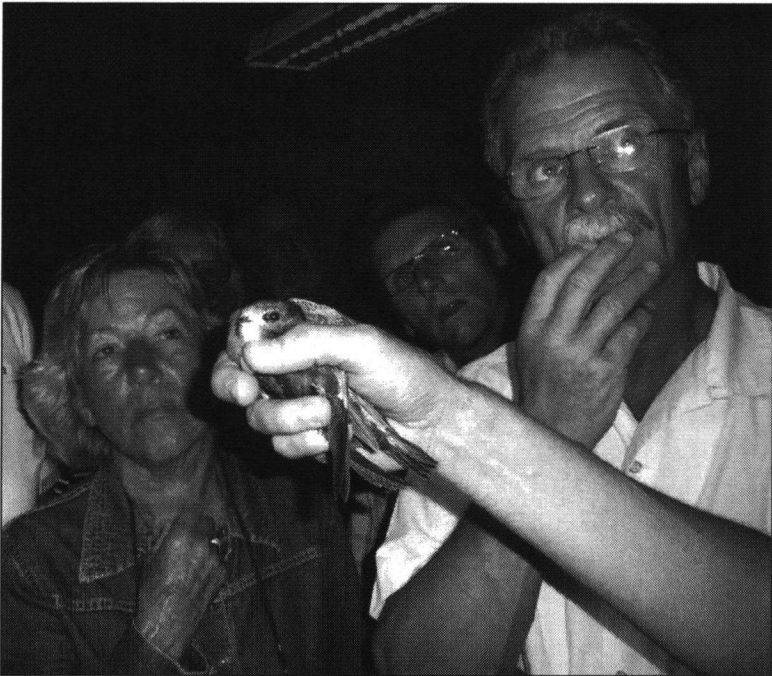
Modern onderzoek in oude(rlijke) schuur

Achter het huis waar de moeder van Hein woont staat een oude schuur met pannendak. Hierin zitten enkele speciale gierzwaluw dakpannen met invliegopening, en achter elke invliegpan heeft Hein een eenvoudig nesthokje gebouwd met plexiglas-venster en met een webcam op vier van de tien nesten. Beneden op de werkbank kun je op een computerscherm de verrichtingen boven in die vier nesten dus precies volgen! Sinds een jaar of tien ringt Hans Vader van onze Vogelwerkgroep op verzoek van Hein de jonge Gierzwaluwen die in deze schuur geboren worden. Ook ringt Hans nog enkele andere Noordwijkse Gierzwaluwen, namelijk die geboren worden aan het huis van Jan Jacobs. Jan heeft net als Hein ook een onopvallende kleine webcam bij het nest geplaatst, maar hij kan

de beelden daarvan zelfs dag en nacht bekijken vanuit zijn luie stoel in zijn woonkamer! Op die manier is er al een hele nieuwe wereld voor Hein en Jan opengegaan. Van de tot nu toe geringde vogels is er overigens helaas nog geen enkele teruggemeld.

Ringen

Op de mooie avond van 1 juli wachten de aanwezigen - Hein, Maaïke, Jan, Hans, Margriet, Dick, Hendrik, een fotograaf en ondergetekende - in de achtertuin op het uitvliegen van de oudervogels. Na een poos turen naar de zomeravondhemel vliegt de eerste vogel naar buiten. Hein gaat nu naar de donkere zolder en neemt één jong uit de nestkast in zijn hand. De jongen worden één voor één geringd om te voorkomen dat de oudervogel een leeg nest aantreft. Gespannen komt hij de trap af met de vogel in zijn hand. We gaan vanavond de jonge Gierzwaluwen ringen, en dat blijft altijd weer spannend!

*Een Gierzwaluw krijgt in Noordwijk onder veel belangstelling een ring om.
Foto: Hein Verkade*

Nieuwe ontwikkelingen

Op het gebied van vogelonderzoek gebeurt er de laatste tijd een heleboel, met name doordat technologische vernieuwingen zorgen voor allerlei nieuwe onderzoeksmogelijkheden. Hein en Jan zijn afgelopen voorjaar op een gierzwaluwcongres in Berlijn geweest*, en zij hebben daar veel gehoord over al deze ontwikkelingen. Ook op internet kun je daar van alles over vinden*.

Maar de jonge Noordwijkse vogels krijgen alleen maar een ouderwetse ring om van Hans en worden ook nog gemeten en gewogen. Daarna zet Hein ze gauw weer op zolder terug in hun vertrouwde nestomgeving achter de dakpannen. Ik weet zeker dat Hein komend voorjaar weer in spanning zal zitten of "zijn" Gierzwaluwen weer terugkeren naar de oude vertrouwde schuur in Noordwijk.

Na afloop van alle werkzaamheden nodigt Hein ons uit om bij hem thuis nog wat te drinken. Het is een zwoele avond en we zitten heerlijk op zijn dakterras met uitzicht op de mooie grote kerk van Noordwijk. De avond valt en het wordt donker en de laatste Gierzwaluwen verdwijnen achter hun Noordwijkse dakpannen. Met een drankje onder handbereik is er helemaal niets dat ons nog verhindert om nog lang en gezellig door te praten over maar één onderwerp: Gierzwaluwen.

Dankwoord

Met dank aan Hans Vader voor het ringen van de Gierzwaluwen en aan Hein Verkade voor zijn gastvrijheid en commentaar op eerdere versie van dit artikel.

* Lees meer over het Gierzwaluwencongres in Berlijn in de Strandloper juni 2010, te vinden op www.strandloper.nl

*) Lees meer op o.a. <http://www.vogeltrekstation.nl/nieuws.htm>